

Oud bos met veel ondergroei en mos.

Zomerkamp Zoogdierverseniging 2016

Zoogdieren inventariseren in de Zwitserse Jura

Het jaarlijkse zomerkamp van de Veldwerkgroep werd ditmaal begin augustus georganiseerd in samenwerking met de Zwitsers. Uitgekozen locatie was de omgeving van de top La Dole in Jura Vaudois, op een hoogte van ruim 1500 meter. Dit is het Zwitserse deel van de Jura waar verschillende zoogdieronderzoekers actief zijn zoals Gottlieb Dandliker, Cyril Schönbächler en Jacques Gilliéron. Desondanks gold dit gebied als een matig onderzocht gebied en was onze hulp meer dan welkom.

Kees Mostert (look foto's) & Marco Snijder

Onze fraaie kamplocatie was een Alpenchalet gelegen in een middelhoog gebergte in de buurt van de Franse grens. De chalet werd omgeven door alpenweiden met rotspartijen en sparrenbossen. Wat lager in de bergen troffen we meer loofhout aan en er ontsprongen diverse (kalkrijke) beken. Het laagland rond het Meer van Genève is redelijk intensief agrarisch gebied met vrij veel urbanisatie. In de omgeving van de Rhône heerst een warmer mediterrane klimaat.

Vanuit het balkon van ons onderkomen hadden we een weids uitzicht over het meer van Genève met daarachter fraai

zicht op de Frans/Zwitserse Alpen. Vanaf het balkon kon je met warm zonnig weer de hele dag door langstreckende roofvogels zien, zoals zwarte wouwen en wespindieven. In de avond werd de Mont Blanc vaak goudkleurig beschenen door de ondergaande zon. Geen gekke omgeving dus om zoogdierenonderzoek te doen.

Over het algemeen hadden we prima weer, afgezien van enkele dagen met hevige regenval. Wel waren er een aantal

frisse dagen en nachten. Zo was er een dag met een maximum dagtemperatuur van acht graden en er waren verschillende nachten waarbij de temperatuur tot enkele graden boven de nul graden zakte. Dit had een duidelijk effect op een aantal van de

Vangst van een rosse woelmuis

Ondergrondse woelmuis

Zichtwaarneming van een bergspitsmuis tussen de vegetatie. Foto Ellen Formesyn

Wezel

inventarisaties.

Vallenonderzoek De vallen werden uitgezet in verschillende biotopen in de nabije omgeving. Het aantal muizen was dit jaar om onbekende redenen heel laag (ook eerder al geconstateerd door lokale veldwerkers). Langzaam maar zeker werden steeds meer soorten gevangen. Uiteindelijk werden tien soorten kleine zoogdieren gevangen, te weten gewone bosspitsmuis, dwergspitsmuis, huisspitsmuis, rosse woelmuis, veldmuis, ondergrondse woelmuis, bosmuis, grote bosmuis, eikelmuis en wezel. Opvallend was het relatief grote aantal ondergrondse woelmuizen en eikelmuisen in de vallen, terwijl er maar enkele vangsten werden gedaan van grote bosmuis en bosmuis. De meest opmerkelijke waarneming betrof echter een bergspitsmuis. Deze werd niet eens gevangen met een val, maar toevallig tijdens een wandeling waargenomen (en gefotografeerd!) in een mooi stuk oud bos met veel mosbegroeiing, varens en rotsen. Een lokale onderzoeker bracht ook een Millers waterspitsmuis en enkele aardmuizen mee, zodat we ook deze soorten goed konden bekijken.

De boomvallen leverden op een hoogte van circa 1500 meter in de sparrenbossen geen vangsten op van slaapmuizen. Wel werd een vangst van een hermelijn gedaan in een boomval op een hoogte van ruim vier meter. Beneden in het loofgroen werd wel een relmuis gevangen. Eikelmuisen werden alleen gevangen op de grond. Cameravallen, sporen en zichtwaarnemingen

Er werd ook weer op uitgebreide schaal geëxperimenteerd met cameravallen. Dit

leverde uiteindelijk een interessante lijst met zoogdiersoorten op. Doordat de jacht in deze omgeving was gesloten waren er opvallend veel waarnemingen van soorten als ree, edelhert en wild zwijn. De meest spectaculaire beelden hadden echter betrekking op wilde kat en boommarter. In 'mostela'-kisten en met speciaal opgestelde cameravallen werden ook beelden verzameld van kleine zoogdieren, zoals bosspitsmuis, huisspitsmuis en zelfs eikelmuis. Overdag waren in de ruime omgeving van ons onderkomen veel sporen te vinden van zowel zuidelijke woelrat als mol. De talrijke sporen van wilde zwijnen kon je onmogelijk missen. Vanuit ons onderkomen was vrijwel dagelijks een jagende hermelijn waar te nemen. Het was niet helemaal duidelijk of het om één of meerdere exemplaren ging. Op een hogere bergrug met veel rotsen waren dagelijks gemzen te zien, soms zelfs op korte afstand. De meeste andere zichtwaarnemingen van zoogdieren beperkten zich tot de late avonduren, waarin er nog wel eens edelherten of wilde zwijnen de weg overstaken.

Vleermuizen Er werden tijdens het kamp in totaal vijftien soorten vleermuizen vastgesteld. Daarvan werden tien soorten gevangen met mistnetten. De leukste vangst was wellicht de nimfvleermuis, die maar eenmaal eerder tijdens een zomerkamp van de Veldwerkgroep werd vastgesteld. Andere interessante vangsten hadden betrekking op Bechsteins vleermuis, franjestaart en vale vleermuis. Door de lage temperaturen op de meeste avonden en het gebrek aan watergangen viel het af en toe niet mee om geschikte vanglocaties te vinden. In een smal tunneltje

onder een bergstroom werden twee gewone grootoorvleermuizen gevonden.

Op basis van geluidanalyses (bat-detector en bat-loggers) werden nog waarnemingen van kleine dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis, rosse vleermuis en bosvleermuis aan de lijst toegevoegd.

Overige waarnemingen en diersoorten Er is op een zomerkamp van de Veldwerkgroep ook altijd wel tijd beschikbaar voor het verrichten van waarnemingen van andere fauna en flora.

Zo ontsprongen er onder aan de berg diverse bergstromen uit het kalkgebergte, waar enkele kalkmoerasjes waren te vinden. Deze kalkmoerasjes bleken bijzonder veel zeldzame planten en diersoorten te herbergen, zoals grastelie, Duitse anemoon, zomerschroeforchis, blauwoogvlinder, donker pimpernelblauwtje en wrattenbijter.

In de sparrenbossen waren soorten als kuifmees, sijs en kruisbek heel algemeen. Bijzondere waarnemingen waren dwerguil, drieteenspecht en notenkraker. Bijzondere plantensoorten hadden betrekking op spookorchis en vogelnestje. Tijdens een excursie naar de Rhône kwamen we in meer mediterraan gebied terecht, met onder meer bijeneter en ijsvogel, maar ook reptielen als adderringslang en Europese moerasschildpad.

Al met al was het weer een geslaagd kamp met uiteindelijk een goede lijst met zoogdieren. De contacten met de Zwitsers verliepen zeer plezierig en eindigden in een gezamenlijke traditionele kaasfondue, waarna we wat minder goed uit onze woorden kwamen.

Bekijk de complete lijst van waargenomen zoogdieren op Zoogdier Digitaal.

Kees Mostert en Marco Snijder zijn actief in het bestuur van de Veldwerkgroep

Eikelmuis

Tijdens het avondeten

Meer weten?

Naast de literatuurverwijzingen en contactgegevens van de auteur(s) zetten we ook gerelateerde filmpjes, artikelen, rapporten en weblinks online. Kijk op www.zoogdierwinkel.nl/Zoogdierdigitaal_27-4